

Regionalt innspillsmøte i forbindelse med regjeringens bioøkonomistrategi

Dato: 4. september, 1030-1400 inkludert lunsj

Sted: Kystens Hus, 2. etasje

Program:

1. Velkommen v/ Stein-Gunnar Bondevik, direktør Innovasjon Norge Troms & Svalbard
2. Innledning om strategiarbeidet v/ regjeringens bioøkonomistrategi sekretariatet
3. Perspektiver fra regionen
 - a. Elin Kolsvik, cluster manager Biotech North
 - b. Edel Oddny Elvevoll, dekan Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi (BFE), Universitet i Tromsø
 - c. Are Figved, daglig leder Finnmark Rein As
4. Diskusjon i plenum

Deltakere:

Thomas Malla	NFD
Øyvind Bjørkmann	NFD
Knut Berdal	LMD
Ole Wiggo Hanssen Nerva	Næring og regional utvikling, Nordland Fylkeskommune
Anne Karine Statle	LofotenMat, Arktisk Mat prosjektet
Are Smuk Figved	Finnmark Rein AS,
Jan S. Dølvør	Forskningsrådet, regionansvarlig Finnmark
Elin Kolsvik	Biotech North
Jaran Rauø	Marealis, Biotech North
Gerd Nilsen	ArcticZymes
Edel Oddny Elvevoll	UiT - Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi (BFE)
Eirik Wasmuth Lundblad	UiT - Arctic Biodiscovery Centre
Sissel Stenberg	Akva Ren AS
Odd-Arild Finnes	NIBIO
Zølvi Pedersen	Næringsutvikling Tromsfylkeskommune
Stein-Gunnar Bondevik	Innovasjon Norge Troms & Svalbard
Dag Fredheim	Innovasjon Norge Troms & Svalbard
Marit Valseth	Innovasjon Norge Biobased Industries
Thomas Stien	Innovasjon Norge Troms & Svalbard
Julien Moisan	Innovasjon Norge Troms & Svalbard

Referat:

1. *Velkommen v/ Stein-Gunnar Bondevik, direktør Innovasjon Norge Troms & Svalbard*

Stein-Gunnar Bondevik ønsker velkommen og viser til hvor viktig bioøkonomi og spesielt blå bioøkonomi er for regionen. Innovasjon Norge som en del av virkemiddelapparatet tar en aktiv rolle i regionen til å støtte opp prosjekter som bidra til denne utviklingen.

2. *Innledning om strategiarbeidet v/ regjeringens bioøkonomistrategi sekretariatet (Presentasjon vedlagt)*

Thomas Malla gir en kort presentasjon om strategiarbeid og temaer for diskusjon.

3. *Perspektiver fra regionen*

a. *Elin Kolsvik, cluster manager Biotech North (Presentasjon vedlagt)*

Elin Kolsvik illustrerer hvordan marin bioprospektering og hvordan bedrifter i Biotech North som allerede samarbeider mellom bransjer skaper verdi. Blå bioøkonomi bør få et ekstra løft fra det offentlige slik olje- og gassnæringen fikk i begynnelsen av 1960-tallet. En nasjonal strategi kan styrke bioprospektering ved å finansiere en **bio-lete program** og gi den nyetablerte **Arctic Biodiscovery Centre** en enda større rolle, blant annet med samkjøring av aktiviteter. Tilførsel av **kapital til forskning og utvikling, kommersialisering og markedsutvikling** vil også bidra til flere bedriftsetableringer og verdiskaping.

b. *Edel Elvevoll, dekan Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi (BFE), Universitet i Tromsø (Presentasjon vedlagt)*

Edel Elvevoll belyser de enorme verdiene som ligger i **bioprospektering** og bedre **utnyttelse av restråstoff**. Hun oppfordrer videre til å legge til rette for at flere kan få **relevant utdanning** knyttet til denne næringen. Flere studenter søker på marine studier og med tilført kapital kunne Universitet i Tromsø ha utdannet dobbelt så mange som i dag. Det er nødvendig å se på **dimensjoner i utdanningssystem** slik at Norge får hente verdipotensialet som ligger i blå bioøkonomien

c. *Are Figved, daglig leder Finnmark Rein AS*

Are Figved viser til en «milliardindustri»: reindriften og -foredling. Reinkjøtt er anerkjent som et **kvalitetsprodukt** og Are viser til at Finnmark Rein har i løpet av tre år redusert antall avfall fra foredling fra 10% til 0%, noe som tilsvarer 2,5-3 MNOK i besparelse. Det har vært viktig å finne **riktig marked** for å kunne **bruke hele dyret**: skinn til luksusvesker i Italia, deler som hundefor i Tyskland, osv. For å nå markedet og få riktig pris, spesielt det asiatiske markedet som interesserer seg for de positive helseeffektene av reinkjøtt, er det relevant å få **bedre tilknytting til forskningsmiljøer** som kan gi kvalitetsstempler. Dette behovet har forøvrig også bedrifter knyttet til utvikling av helsekosttilskudd fra marine kilder.

4. *Diskusjon i plenum*

Regjeringens bioøkonomistrategi bør **inkludere helsesektor** og sette grensen ved **industriaktører** som utvikler medisin fra biologisk materiell eller teknologi som bidrar til diagnostikk (e.g. fra molekylærbiologi).

Strategien som utarbeides bør ta hensyn til **verdidimensjon**.

- Det må være rom for **forskjellige tilnærminger**. Noen deler av bioøkonomi vil trenge mye **forskning og utvikling**, mens andre vil trenge støtte til **markedsutvikling og – introduksjon**. Noen bedrifter vil satse på **volum** (høy biomasse), andre på **kvalitet**.
- Det er for eksempel betalingsvillighet i utlandet for arktisk mat som leveres med høy kvalitet. På den andre siden, for å kunne lage produkter av enzymer fra råstoff, trenger man å kunne etablere fabrikker som kan bearbeide et stort volum.

En ser muligheter ved å tenke helhetlig – **verdikjede**.

- I tillegg til sluttproduktet bør en få mest mulig verdi av teknologi som muliggjør det. Her er olje- og gassnæringen en rollemodell der **leverandørindustrien** har vokst seg stort internasjonalt.
- Verdikjedetenking vil også bidra med at en skaper mest mulig verdi av biomasse ved å lage til rette for at **restråstoff** kan utnyttes og ikke bli ødelagt i primær prosessering.
- En bør sette **ambisjonsnivå**. Er det for eksempel et ønske å bygge opp et stort leggmiddelfirma i Norge eller bør små innovative bedrifter som utvikler medisiner i Norge satse på å lisensiere produkter til utenlandske konsern? På samme måte bør strategien belyse om verdiskaping først og fremst skal skje gjennom høy teknologi/kompetanse eller om **bearbeidelse av råvare** også skal skje i Norge.

En må tilrettelegge for **tverrfaglig samarbeid** (mellom blå og grønn næring).

- Verdikjede tenking og innovasjon vil styrkes av tverrfaglig samarbeid. Per i dag er det for eksempel for lang avstand mellom matprodusenter og bioteknologimiljøer. Det nyetablerte instituttet **NIBIO bør ha et marint fotfeste** for å kunne lede «det grønne skiftet».
- Både landmat og sjømat kan pakkes likt og selges på lignende marked. I tillegg skjer bioprospektering i havet og på land. **Utveksling av erfaringer og teknologier** bør være sentralt i samarbeidet.
- Samarbeidet bør starte **på topp** mellom landbruks- og matdepartementet og nærings- og fiskeridepartement. Per i dag er det få **sektorovergrepene ordninger** som støtter samarbeid mellom blå og grønn næring. Det er behov for flere i tillegg til for eksempel brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) fra forskningsrådet eller industrielle forsknings- og utviklingskontrakter (IFU) fra Innovasjon Norge. I region Nord er det få aktører innenfor hver del av bioøkonomien (landbasert og havbasert), og det er et **ønske å samarbeide** for å utløse potensialet i landsdelen.

For å få realisert potensialet som ligger i bioøkonomien bør en videre:

- Sette av finansielle midler som kan brukes på tvers og på tilretteleggingstiltak, i.e. **fleksible midler**. Fylker og kommuner er godt egnet til å dirigere midlene i lokale miljøer. I noen deler av bioøkonomi, som utviklingen av medisiner, vil det ta lang tid før produktet når markedet. Derfor er det viktig å kunne vise fleksibilitet og gi **nødvendig støtte i en tidlig fase**.
- **Dreie investeringer** som går/har gått til boligmarked eller petroleumsektor mot bioøkonomi, e.g. økt fokus på skattefunn, incentiver for private investeringer i biotech bedrifter.
- Få opp **kompetanse** knyttet til bioøkonomi – der er behovet for spissede kompetanse men også generell kompetanse, i.e. prosesseteknologi. Gitt omstillingen i olje- og gassnæringen er det en mulighet til å tiltrekke ingeniørkompetansen til bioøkonomi og strategien bør oppfordre til det og fasilitere rekrutteringen.